

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNID

ILMUB KORD NÄDALAS

TOIMETUS JA TALITUS

TALLINN, Toomkooli 13, tel. 468-24

Tellimishind aastas Kr. 5.—

ühes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—

Üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR

JA VASTUTAV TOIMETAJA

A. FULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektiooni juhataja J. Janusson

Sektiooni nõukogu esimees A. Meerits

Põllumajandussektiooni juhataja J. Kurkus

Sektiooni nõukogu esimees Prof. P. Köpp

Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 22

Tallinn, 1. juunil 1937

III aastakäik

SISU:

Lhk.

CONTENTS:

Page

PÕLLUMAJANDUS

Võikvaliteedi sõltuvus piimatalituse suuruselt . . . 386

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

Lühimuudiseid 388

PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURU

Võiturg 390
 Juustuturg 390
 Peekoniturg 390
 Tapaloomade ja lihaturg 391
 Kanamunaturg 391
 Piimaturg 392
 Teraviljaturg 392
 Kartuliturg 392
 Aedviljaturg 393
 Kalaturg 394

VALISMAA MAJANDUSTEATMEID

Piimasaaduste turusätmine U.-Meremaal . . . 395

INFORMATSIOONI OSA

Eesti Panga nädalaaruanna 396

VALISMINISTEERIUMI VALISKAUBANDU
 OSAKONNA TEATED

Ülevaade Šveitsi majandusest 397
 Leedu Põllutöökoja aasta-peakoosueik 398
 Taani kaubanduslepped 399
 Viljade seisund Saksas mai algul 399
 Heinaeksport Soomest 400
 Uued kartulijahutõstused Soomes 400
 Soome väliskaubandus I. I — I. V 400
 Jõutoitude sissevedu kõrgendatud tolli alla . . . 400
 Kodumaise toodangu propagandaorganisatsiooni
 tähtpäev 400

AGRICULTURE

Dependence of Butter Quality from the Size of
 Butter Factory 386

INDUSTRY AND TRADE

Sundry Information 388

AGRICULTURAL MARKETS

Butter Market 390
 Cheese Market 390
 Bacon Market 390
 Cattle and Meat Market 391
 Egg Market 391
 Milk Market 392
 Grain Market 392
 Potato Market 393
 Vegetable Market 393
 Fish Market 394

FOREIGN COUNTRIES

Marketing of Dairy Products in New Zealand . . 395

INFORMATION PART

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return 396

FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION

Economic Conditions in Switzerland 397
 Annual Meeting of Lithuanian Chamber of Agri-
 culture 398
 Denmark's Trade Agreements 399
 State of Crops in Germany at the beginning of May 399
 Finnish Hay Exports 400
 New Potato Flour Factories in Finland 400
 Finnish Foreign Trade, I I. — V I. 400
 Import Duty on Concentrated Feed Raised . . . 400
 Celebration of the Organisation Propagating Do-
 mestic Products 400

PÖLLUMAJANDUS

VÕIKVALITEEDI SÕLTUVUS PIIMATALITUSE SUURUSEST.

DEPENDENCE OF BUTTER QUALITY FROM THE SIZE OF BUTTER FACTORY.

Agr. J. Jaanhoïd.

Võikvaliteedi sõltuvuse küsimuse selgitamiseks piimatööstuse suurusest kasustame piimatööstuste viimase kolme (1934.—36. a.) kontrollile esitatud võitünnide koguste kui ka keskmisi kvaliteedi-andmeid, millised üksikute piimatööstuste kohta on töötatud välja P. V. Kontrollijaama poolt. Tööstuse läbikäigu suuruse aluseks kasustame kontrollile esitatud võitünnide arvu, kuigi õigem oleks võtta kokkutoodud piimakoguseid. Et osa üksikute piimatööstuste 1936. a. aruandeid alles kätte saamata ja läbi töötamata ning olles arvamisel, et piimatööstuste alusevõtmisel võib vaevalt tulla suuremaid muudatusi piimatööstuste rühmitamises läbikäigu järgi, seepärast võtame rühmituse aluseks kontrollile esitatud võitünnide arvud.

Kõik piimatööstused ositame rühmadesse, kus igas järgnevas rühmas on 500 tünni võrra rohkem eelmisest rühmast, peale esimest kaht väiksemat rühma, mille saavutasime õieti esimese rühma „Kuni 500 tünni“ poolitamisega. Olgu veel tähendatud, et kokkuvõttest on jäänud välja kolm Virumaa ühispiimatööstust, kes valmistavad peamiselt Narva turu varustamiseks võid, kuna selle tagajärjel nende väike toodang välisturu jaoks ei kujuta enam piimatööstuse tõelist läbikäiku, mis on tegelikult hoopis suurem.

Samul põhjusil on mõned Tallinna ümbruses tegutsevad piimatööstused jäetud kokkuvõttest välja, kui ka kõik need piimatööstused, kel kestuskatsete tulemused on puudulikud või hoopis puuduvad kas nende likvideerimise tõttu ehk muul põhjusil.

Tavaliste hindamiste võikvaliteedi keskmised tulemused piimatööstuste läbikäigu suuruse järgi näitavad kindlakujuliselt, et mida suurem on piimatööstuse läbikäik, seda parema kvaliteediga saab või, kuigi siin osutavad mõned üksikud rühmad väikest erandit, kuna üldjoon kõigi kolme aasta kohta on täiesti ühtlane. Peale selle näeme, et viimasel rühmal piimatööstusil, kus läbikäik

on üle 3000 tünni võid aastas, on ka võikvaliteet eranditult märksa parema kvaliteediga teiste rühmade vastu ja et väiksema läbikäiguga, nn. kääbuspiimatööstusil, kus või aastatoodang on alla 250 tünni, on ka võikvaliteet samuti eranditult märksa madalam kui kõigis teistes rühmades. Seepärast tuleb pidada ka väliskaubanduslikust seisundist kääbuspiimatööstuste olemasolu, kui nad valmistavad võid välisturu jaoks, eba-

Piimatööstuste liigitus tööstusläbikäigu suuruse (kontrollile esitatud tünnides) ja võikvaliteedi järgi.

Classification of Butter Factories According to Turnover and Quality of Butter.

Piimatööstuse poolt kontrollile esitatud tünnivõid: Number of Barrels presented for Control	Piimatööstuste arv rühmas Number of Butter Factories in a Group	Tavalise hindamise tulemused Results of Ordinary Grading		Kestuskatsete li kordsete hindam. tulemused Results of Second Grading		Keskmine pallide vahe Difference between Average Points
		Keskmine pallide üldsumma Total Number of Average Points	Keskmine palli Avera. Point	Keskmine pallide üldsumma Total Number of Average Points	Keskmine palli Avera. Point	
1936.						
Kuni 250	45	521,0	11,58	502,5	11,17	0,41
251—500	60	716,6	11,94	702,8	11,86	0,09
501—1000	87	1049,6	12,08	1019,4	11,72	0,30
1001—1500	46	654,9	12,06	587,1	11,83	0,23
1501—2000	21	268,4	12,07	245,6	11,69	0,38
2001—2500	11	183,0	12,09	130,2	11,84	0,25
2501—3000	7	84,4	12,06	81,3	11,61	0,45
üle 3000	3	36,8	12,10	34,7	11,67	0,53
Aasta keskm. Yearly average			12,04		11,69	
1935.						
Kuni 250	52	601,8	11,57	582,0	11,17	0,40
251—500	66	789,1	11,96	768,8	11,60	0,46
501—1000	91	1095,8	12,04	1083,4	11,69	0,36
1001—1500	46	654,9	12,06	587,1	11,83	0,43
1501—2000	18	217,4	12,08	214,1	11,90	0,18
2001—2500	9	108,7	12,08	104,8	11,61	0,47
2501—3000	6	72,6	12,10	69,2	11,58	0,57
üle 3000	3	36,5	12,16	35,0	11,77	0,43
Aasta keskm. Yearly average			12,06		11,70	
1934.						
Kuni 250	60	801,19	11,61	784,05	11,07	0,54
251—500	72	863,15	11,99	821,98	11,41	0,58
501—1000	88	1068,02	12,08	1012,18	11,60	0,48
1001—1500	47	570,07	12,12	539,57	11,48	0,64
1501—2000	18	193,35	12,08	184,02	11,50	0,58
2001—2500	6	72,82	12,14	67,82	11,22	0,92
2501—3000	6	72,61	12,12	68,64	11,44	0,68
üle 3000	1	12,24	12,24	11,88	11,38	0,86
Aasta keskm. Yearly average			12,09		11,44	

soovitavaks. Mis puutub kestuskatsete või kvaliteedi hindamiste keskmisesse tulemusisse, näeme siin peagu vastupidist pilti. Ainult kääbuspiimatalitused, milliste võikvaliteet ka tavalisil hindamisel näitab märksa madalamat taset, annab märksa nõrgema kvaliteeditaseme ka kestuskatsete hindamisel. Järgmine rühm piimatalitusi, kus või aastatoodang on 251—300 tünni, näitab või kvaliteedis juba mitte nõrgemat taset teistest rühmadest, arvatud välja vast 1935. a., kuid seevastu osutus mainitud rühm 1936. a. kõrgeima kvaliteediga rühmaks. Näib, et viimased kaks ja mõnel aastal isegi kolm rühma suurema läbikäiguga piimatalitusi annab nõrgemat või kvaliteeti eelmisist rühmadest. Vaadeldes andmeid 1936. a. kohta näeme, et alates rühmast, kus aastatoodang on 251—500 tünni, läbikäigu suurenemisega peale väikeste erandite (rühm 2001—2500 1936. a.) langeb või keskm. kvaliteet. Et kestuskatsete hindamiste tulemused annavad säärase pildi, on iseloomulik, kuna tegelike hindamiste juures, ilma kokkuvõtete tegemiseta, ei ole seda pandud tähele. Oleme aga ilma kokkuvõteteita küllalt teadlikud, et kääbuspiimatalitused annavad tavalise kui ka kestushindamisel võrdlemisi nõrga kvaliteediga tulemusi. Sääraseist tulemusist võiksimme teha järelduse, et suurema läbikäiguga piimatalitused on suutelised valmistama küll parema kvaliteediga või (tavalisel hindamisel) kui väiksema toodanguga piimatalitused, kuid nende või kvaliteet on nõrgema kestusega kui viimaste omad. Vaadeldes neid pallide vahesid, millised on saadud tavalise ja kestushindamiste keskmises tulemusisse näeme, et väiksemad vahed on kas väiksemate või keskmiste toodangutega rühmadel, kuna suuremate toodangutega piimatalituste rühmadel näib see vahe suuremana, mis paistab silma 1936. a. andmeil ja mis veel kord kinnitab, et suuril piimatalitusil on võikestuse alal vaja veel parandust. Millised asjaolud põhjustavad sellist nähtust, tuleb uurida ja leida võimalikke seletusi. Olgu siinkohal tähendatud, et üksikute piimatalituste keskmised on arvatatud nii, kus on arvestatud ka piimakoguseid, kuna piimatalituste rühmade kesk-

mised kvaliteedipallid on arvutatud aritmeetiliste keskmistena, mistõttu üks või teine suure toodanguga piimatalitus ta võikestuse kvaliteedi äpardumise korral ei saa olla rohkem mõjuv oma suure toodanguga rühma keskmise palli arvutamisel kui teine piimatalitus oma väikese toodanguga, kuna peale selle on ju igas rühmas endas enam-vähem ühtlaste võitoodangutega piimatalitused. Et kontrollida, kas ühe rühma piires piimatalitused alamühmadesse ositatult, kui nende arv osutub kaunis suureks, annavad ka ühe suguseid keskmisi, ositasime 1934. a. piimatalituste suurema arvulise rühma, s. o. aastatoodanguga 501—1000 tünni, kus kokku 88 piimatalitust, veel pooleks ja arvutasime välja mõlema poole keskmised pallid. Tulemus osutus — 88 piimatalituse üldised keskmised kui ka mõlema poole keskmised pallid tavalisil hindamisel on 12.08 ja kestuskatsete hindamistel 11.50. Seega tahame märkida, et ühe ja sama rühma piires annavad piimatalitused enam-vähem ühtlasi keskmisi kvaliteeditasemeid, kuigi üksikuil piimatalitusil näitavad keskmised pallid kõikumisi. Üksikud maakonnad on oma keskmiste toodangutega lahkuminevad, nii näiteks Valgamaal on võrdlemisi vähe piimatalitusi, kuid mad on peagu kõik suurte aastatoodangutega, kuna seevastu Pärnumaal on väikeste toodangutega piimatalitused. Seades järjekorda maakonnad aasta keskmiste võitoodangute järgi ja rööbiti tuues või tavaliste ja kestushindamiste keskmised tulemused, saame kokkuvõtte 1936. a. kohta:

	Piimatal. arv	Tavaline hindam. keskm. pall	Kestushindam. keskm. pall
Petseri	1	11.8	11.9
Pärnu	50	12.0	11.8
Tartu	51	12.0	11.7
Lääne	24	12.0	11.4
Harju	23	12.0	11.8
Saare	12	12.1	11.6
Võru	25	12.1	11.7
Viru	25	12.0	11.6
Viljandi	44	12.0	11.8
Järva	24	12.0	11.6
Valga	9	12.1	11.9

Üldkeskmine 288 12.04 11.69

Et Petserimaal on ainult üks piimatalitus, ei saa järelduste tegemisel teda arves-

tada ja seepärast tuleb tema tavalise hindamise võrdlemisi madalat ja kestushindamise kõrget kvaliteeditaset vaadelda kui üksiku piimatalituse oma.

Peab tähendama, et selline nähtus, kus kestuspall on kõrgem kui tavalise hindamise pall, on kvaliteeditilt nõrga piimatalituse tundemärk. Asjaolu on seletatav seega, et tavalisel hindamisel esineb või kaunis erineva kaubana, olles kord võrdlemisi rahuldav, teine kord, ja võib olla isegi enamuses kordi, nõrga kvaliteediga, kus keskmiselt

aastapall osutub rahuldavaks või alla seda. Samal ajal juhtuvad aga kestuskatsete ajajärkudel võrdlemisi hea kvaliteediga võitinnid sattuma hindamisele, ja kestuskatsete aasta keskmine pall võib seega kujuneda paremaks kui tavalise hindamise keskmine. 1936. a. oli selliseid piimatalitusi, kel kestuskatsete keskmine pall ületas tavalise hindamise keskmise palli 20 ja kõik need piimatalitused osutusid võrdlemisi nõrgakvaliteediliseks tavalise kui ka kestushindamiste tulemustena.

(Järgneb.)

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

LÜHIUUDISEID. — SUNDRY INFORMATION.

● 21. V k. a. Riigi Teatajas avaldatud ja kehtimapanud Tollipõhitariifide seaduse muutmise ja täiendamise seadusega alandati sisseveotollimääri klaasvatilt, klaasipurult, -kangalt, -kiult ja -tooteilt ning jõulupuulustisilt 3 kr-ilt 20 s-le; soetud värvimata villalt 25 s-ilt 12 s-le ja värvitud villalt 30 s-ilt 20 s-le. Nimetatud kaupadest on tähtsamaid klaasvatt, mida tarvitatakse tööstuses isolatsioonmaterjalina klaasisulatisahjude, aurumahutite ja juhede isoleerimisel, ning soetud vill, millest kedratatakse kammilõnga („kamm-garn“) meie tööstuses hiljuti ülesseatud kammilõnga ketrusmasinail.

Sama seadusega seati vanaraua ja -metallide väljavedu Majandusministeeriumi valve alla ja nende eksport on võimalik vaid Majandusministeeriumi loal. Seega on soovitud saavutada kaubanduspoliitilisi eesmärke ja kindlustada meie tarvitaja huve metallide hankimisel.

● Majandusminister lubas Eesti Põllumeeste Seltsi poolt Tartus 3.—6. IX k. a. korraldataval kohalikul tööstusnäitusel esineda ka väljaspool Tartut ja Tartumaad asuvail tööstusettevõttele, kes on pidevalt turustanud oma tooteid Tartus ja Tartumaal.

● 1936/37. a. eelarveaasta jooksul on Majandusministeeriumi poolt lubatud tööstusettevõtete seadiste ja masinate uuendamiseks ja ajakohastamiseks vajalikke seadiseid im-

portida koguväärtuses 1 379 000 kr, mis summa on ümmarguselt 28% suurem l. a. omast. Ka on muutunud vahekorrad üksikute tähtsamate tööstusrühmade alal. On lubatud importida (sulgudes l. a. arvud) trikoo-, pitsi-, paela- ja siidikudumistööstusele 198 000 (500 000), tekstiiltööstusele 80 000 kr (433 000), trükitööstusele 80 000 kr (123 000) kr väärt., uutena on tulnud juurde puutööstus 314 000 kr-se summaga ja tselluloosi ning paberitööstus 214 000 kr-ga.

● 1936. a. võrreldes 1935. a. vähenes lambavillaimport koguselt 10%, kuid tõusis väärtuselt 2%. Kodumaalt sai kalevitöööstus ümmarguselt 6000 kg lambavilla, mis on umbes eelmise aasta kogus, kuid vill saadi sorditult, mida toimetab Karja Keskkühisus, kes villa ostab ka kokku. Uue artiklina esineb sisseveos soetud vill või villane soetud eie, mida toodi sisse 18 000 kg 88 000 kr väärt. ja mis läheb kammitud lõnga („kamm-garn“) ketramiseks, mida meie 1936. a. importisime ümmarguselt 380 000 kg 2 905 kr väärt. Soetud villa tarvitajaiks ja kammilõngaket-
rajaiks osutub meil kaks ettevõtet, milliste organiseerimine ja sisseseadmine teostus m. a.

Majandusministeerium andis loa:

● O/ü. „Kvarts“ asut. M. Grassberg, V. Simsvart ja K. Rüttnik, Tallinnas, ühe sili-
k a a t - t e l l i s k i v i t e h a s e seadise ostuks Saksast koguväärtuses 58 000 kr.

Majandusministeeriumi Tööstusosakond andis loa:

● S. Racheltsik'ule, Tallinnas, Vene 16 asuva naisüliriietetöökoja üleviimiseks ja sisseseadmiseks Rataskaevu 9. Ettevõttes leiab tööd kuni 40 töölisi. Valmistatakse igasugu üliriideid daamidele.

● E. Möllerson'ile, Tallinnas, Kopli 10 asuva raudvoodi- ja traatvõrgutöökoja ümberehitamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 12 töölisi. Jõuandjaks elektrimootorid kogujõuga 1,5 hj. Valmistatakse raudvoodeid ja kootakse traatvõrke.

● H. Kaljurand'ile, Tallinnas, lastevankritetöökoja sisseseadmiseks Tallinnas, Hollandipõik 3. Ettevõttes leiab tööd 10 töölisi. Jõuandjaks 1,5 hj. elektrimootor. Valmistatakse lastevankreid.

● Rebane, Tallinnas, Aia 4, graafika- ja klišeetöökoja sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 6 töölisi. Jõuandjaks 1 hj. elektrimootor. Tehakse mitmesuguseid graafika- ja klišeetöid.

● A/S. Uus Balti Metsatööstus, Rannapungerjal, Virumaal, ajutise saeveski sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 50 töölisi. Jõuandjaks 62 hj. lokomobiil. Valmistatakse laudu, prusse, katusepildaid jn. ehitusmaterjali.

● A. Koolmeistrile, Sooru vallas, Valgamaal, ajutise saeveski sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 15 töölisi. Jõuandjaks 22 hj. aurumasin. Valmistatakse mitmesugust ehitusmaterjali.

● J. Must'ale, Tallinnas, Liivalaia 40 mehaanilise puukontsade ja saapaliistude töökoja sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd kuni 12 töölisi. Jõuandjaks elektrimootorid kogujõuga 9 hj. Valmistatakse puukontsi ja -liiste saapatööstusele.

● Tarvitajateühisus „Maja“, Tallinnas, Estonia pst. 25 veevärgi-, keskkütte- ja mehaanikatöökoja sisseseadmi-

seks. Ettevõttes leiab tööd kuni 50 töölisi. Jõuandjaks elektrimootorid kogujõuga 3 hj. Tehakse igasugu töid veevärgi, keskkütte ja lukusepatööde alal.

● M. Pari & Al. Taavel, Meeri vallas, Tartumaal, turbatööstuse sisseseadmiseks ja seal töötamiseks. Ettevõttes leiab tööd 18 töölisi. Jõuandjaks 10 hj. lokomobiil. Valmistatakse presskütteturvast.

● A/S. „Järvakandi Tehased“, Järvakandis, Harjumaal, turbatööstuse sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd kuni 80 töölisi. Jõuandjaks elektrimootorid kogujõuga 120 hj. K. a. valmistatakse pressurvast ca 3000 tn.

● P. Pottsepp'ale, Tartus, Ülikooli 34 pagari- ja kondiitritöökoja sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 7 töölisi. Jõuandjaks elektrimootorid kogujõuga 2,5 hj. Valmistatakse igasugu pagari- ja kondiitertooteid.

● T/ü. V. Tammann & Ko, Tartus, Sõbra 56 sisseseatud puusaadustevabrikus „Tarm“ töötamiseks. Ettevõttes leiab tööd 9 töölisi. Jõuandjaks 85 hj. lokomobiil. Valmistatakse jalanõudekontsi ja kuuse-, männi- ning saarepuu-põrandaparketit.

● V. Viido'le, Tartus, Aleksandri 6 kuld- ja hõbesepatöökoja ümberkorraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 8 töölisi. Jõuandjaks 1,5 hj. elektrimootor. Valmistatakse igasugu kuld- ja hõbesemeid.

● H. Teras'ele, Tallinnas, Siimoni- ja Laeva 1/2 sisseseatud kasti- ja puitvilla-tööstuses „Standard“ töötamiseks. Ettevõttes leiab tööd kuni 30 töölisi. Jõuandjaks elektrimootorid kogujõuga 93,5 hj. Valmistatakse pakk-kaste ja reste- ning puitvilla.

● K. Ruus'ile, Tallinnas, Telliskivi 58 sisseseatud keskkütte- ja vesivarustitööstuses „Thermo“ töötamiseks. Ettevõttes leiab tööd 9 töölisi. Valmistatakse keskkütte- ja vesivarustitarbeid, nagu katlaid, veeanumaid, radiaatoreid jne.

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÖITURG. — BUTTER MARKET.

Võihinna paranemine jätkus ka m. näd. Eesti võihinna noteeriti Inglises (Manchesteris) 109—111 š cwt e. n. 106—108 š vastu. Taani võihinna noteeriti 114 š ja Soome võihinna 111—114 š cwt. Kuna tavaliselt oleme saanud Saksast paremat hinda kui Inglisest, on see viimasel ajal olnud teisiti. Seetõttu on võisaatmine Saksa vähenenud tunduvalt. (M. n. väljaveost läks 12% Saksa.) Vastavalt hindade liikumisele ja väljaveetud võikoguste vahekorra kujunemisele turgude järgi noteeriti meil ekspordivõihinna 143 s. kg franko saatejaam e. n. 141 s vastu. Kindlustatud võihinna on määratud valitsuse otsusega Kr. 1.50 alates 31. V s. a. Võituruseisundi edasisel kujunemisel loodetakse püsivaid hindu. Kuigi piimatoodang on euroopa mais tänavu suurem kui m. a., on ka tarvitus majandusseisundi paranemise tõttu tõusnud, mis näib mõjuvat soodsalt piimasaaduste hindade kujunemisele.

Või sissevedu Inglisse oli k. a. aprillis 803 298 cwt, s. o. 7% väiksem kui e. a. samal kuul. Või sisseveo tagasimineku Inglisse

on põhjustatud peamiselt Austraalia või väljaveo vähenemisest. Või sissevedu Uus-Meremaalt jäi püsima peagu e. a. tasemele, kuna sisseveetud võikogus suuremast osast impeeriumimaist vähenes.

K. a. esimesel kolmandikul veeti võid Inglisse 3 068 311 cwt, mis on väiksem e. a. sama aja sisseveetud võikogusest 2%. Seejuures vähenes või sissevedu impeeriumimaist 10% ja Austraaliast 36%, kuna Uus-Meremaalt suurenes 12%. Või sissevedu suurenes veel Taanist, Rootsist, Hollandist, Soomest, N. Venest, Lätist, Eestist, Austriast, Leedust ja Argentiinast. Kogu sisseveetud võikogusest omasid impeeriumimaad 60% l. a. 65% vastu, seega on ookeanitaguste maade võistlusvõime Inglises tänavu näidanud nõrgenemist.

Siseturul maksus m. n. või s kg:

Tallinnas	lauavõi	170	s.,	kõõgivõi	145—165	s.
Tartus	"	180—195	"	"	150—163	"
Pärnus	"	170—175	"	"	125—145	"
Valgas	"	180—180	"	"	150—160	"
Rakveres	"	170—180	"	"	150—155	"

JUUSTUTURG. — CHEESE MARKET.

Juustuhindade noteerimiskomisjon noteeris 31. V s. a. endised hinnad ekspord- kui ka siseturujuustu kohta. Noteeritud hinnad, mis kehtivad kuni 14. VI s. a. on:

Šveitsi ekspordijuustu hind riikliku juurdemaksuta:

12 A	110 s. kg	13 B	102 s. kg
11 A	105 " "	11 B	98 " "

Siseturujuustuhinnad:

Šveitsi	125 s kg
Hollandi	100 " "
Backsteini	100 " "
Konserv	130 " "

Vastupidiselt või sisseveo vähenemisele on suurenenud juustu sissevedu k. a. Inglisse. Nii veeti Inglisse aprillis juustu 214 911 cwt l. a. sama kuu 210 194 cwt vastu, suurenemine seega 2%. K. a. esimesel kolmandikul suurenes juustu sissevedu 906 222 cwt-le l. a. sama aja 824 735 cwt vastu, s. o. 10%. Kogu sisseveetud juustukogusest omasid impeeriumimaad, s. o. peamiselt ookeanitagused maad, 88%, olles seega peamiseks Inglise juusturu varustajaiks.

PEEKONITURG. — BACON MARKET.

Peekoniturg, kus eelmisel nädalal ilmnis nõrgenemine, võttis taas kindlama seisundi. Eesti peekoni kõrgema sordi noteering Londonis jäi püsima 84 š-le tsntn. Turunõrgenemine eelmisel nädalal oli tingitud suurenenud inglise peekoni pakkimisest, samuti oli osa riike oma kontingendi täitnud ette, et suvel kuul nende täitmisel ei tekiks raskusi.

Taani hindab oma toodangu tagasimineku suvekuuks 78 000 seale nädalas 82 000 sea vastu mais. Ühtlasi langes Taanis sigade arv 3 milj. seale 3,5 milj. sea vastu l. a. suvel. P.-Am. Ühendriiges turustati seitsme kuu jooksul 9 milj. siga 6,8 milj. sea vastu aasta tagasi ehk 9 milj. sea vastu kaks aastat tagasi.

Siiski ületas sealihha sissevedu k. a. esimesel veerandil esmakordselt ekspordi — imporditi 18,6 milj. naela, ületades seega m. a. sisseveo ligi kolmekordselt. Väljaveedu oli samal ajal ainult 12 milj. naela. Varem oli olukord ümberpöördukt. Seega on P.-Am. Ühendriikide turg kujunemas uueks suuremaks turuks sealihale ja nende saadusile. Eriti suurel määral kasustab uut turgu Poola, kes saadab iga nädal 1,5 milj. naela toosinki. Eestist saadeti k. a. esimese 4 kuu jooksul sealihakonserve P.-Am. Ühendriigesse ca kr 200 000 väärtuses 82 000 kr vastu m. a. samal ajal.

TAPALOOMADE JA LIHATURG. — CATTLE AND MEAT MARKET.

M. n. veiste pakkumine kui ka nõudmine keskmine. Veiselihahinnad püsivad ühtlased, ilma nimetamisväärsete kõikumisteta juba kauemat aega. Nädala keskmiselt noteeriti endised hinnad.

Suurte pullide liha maksus rammusaalil 52—54 s kg ja keskmisil 50—52 s kg. Eluskaalu järgi müües maksusid suured pullid sõltuvalt rammususest 30—33 s kg.

Väiksemate pullide liha: rammusaalil 50—53 s, keskmisil 45—50 s ja lahjadel 35—42 s kg. Eluskaaluhind sõltuvalt sordist 23—28—31 s kg.

Lehmaliha nuumatuil 50—58 s, keskmisil 40—45 s ja lahjadel 33—38 s kg. Eluskaaluga müüdi lehmi vähe ning maksusid 15—23—34 s kg.

Mullikalaha rammusaalil 50—53 s, keskmisil 45—50 s ja lahjadel 35—42 s kg. Eluskaaluhinnad looma rammususe järgi 23—28—31 s kg.

Müües veiseid lihakaalu alusel, kus nahk ja pudemed (päidikud) jäävad ostjale, tuleb eeltoodud liha kilo hinnale arvata naha ja pudemete arvel juurde pullidel 8—11 s ja lehmadel 10—12 s.

Vasikate pakkumine üle keskmise. Nõudmine keskmine. Tapetud vasikad ühes nahaga, kuid ilma peade-jalgadeta, maksu-

Hinnapüsimine Inglises võimaldas hoida ka meie peekonsigade noteeringut. K. n. maksavad eksporttapamajad peekonsigade eest järgmisi hindu:

Tapakaalud	I sort	II sort	III sort	IV sort
60—70 kg	98	88	82	Sise-
55,5—59 „	88	84	78	туру-
72,5—75 „	88	84	78	hinnad
75,5—80 „	84	80	77	

Elussigade ekspordi jätkamisega noteeriti ka elussigade hinnaks k. n. kohta 65 s eluskaalu kg.

sid: suuremad ja nuumatud 65—75 s, keskmised 50—65 s ja lahjad 45—50 s kg. Elusvasikad maksusid eelnimetatud sortide järgi 30—40—45 s kg.

Lambaid vähe ning peamiselt eluskaup. Eluslammastest maksti nõudmise tõttu kuni 10 s. tapakaalu kg-lt üle noteeringu. Siseturul maksusid tapetud lambad: rammusad 60—65 s, keskmised 50—60 s ja praak 45—50 s kg.

Eksportlambalihal noteeriti endised hinnad, sõltuvalt headusest 85—90 s kg ning eluskaaluhinnaks 39—41 s. kg. Tendents kindel.

Sigade pakkumine keskmine. Nõudmine keskmine. Tapetud sead maksusid: noored 83—85 s, peekonkaalulised 83—85 s, liha-sead 82—84 s ja rasvasead 80—83 s kg. Elussead maksusid 63—64 s kg. Tendents kindel.

Nahkade hinnad. Nahkadest tõusid hinnas veisenahad 5 s. võrra kg-lt. Veisenahad maksuvad toorelt 80 s. endise 75 s vastu kg. Teistest nahkadest makstakse endisi hindu. Vasikanahad 5.75—6.00 kr tk ning suuremate, kaalus üle 3,5 kg, ühe kg hind 1.70 kr. Lambanahad 2—4 kr tk, sõltuvalt villast. Hobusenahad 12—15 kr tükk.

KANAMUNATURG. — EGG MARKET.

Vaatamata lootusile ei paranenud munaturuseisund m. n. Inglises võis isegi importmundade hindade kujunemises panna tä-

hele väikest nõrgenemist. Vastavalt hindade liikumisele ja väljaveetud munakoguste vahekorra kujunemisele üksikute turgude järgi

noteeriti meie eksportmunade hinnaks 46 s kg franko kogumispunkt. Ühes riikliku juurdemaksuga maksab „Munaeksport“ toot-
jaile 60 s kg, mis vastab:

60 gr eksportmunade eest 88 s. kümme ehk 7,6 s. paar
50—60 „ „ „ 34 „ „ „ 6,8 „ „

Siseturumunade hinnaks noteeriti:

50—60 gr munadel 28 s. kümme ehk 5,6 s. paar
alla 50 „ „ 23 „ „ „ 4,6 „ „

Kuna noteeritud hind ühes riikliku juur-
demaksuga on hinnaks, mida tootjad peavad
saama munadest, on tootjail õigus nõuda
munade vastuvõtjailt ka eeltoodud hindu.
Noteeritud hinna mitteväljamaksmine on vastu-
tulolus kanamunahinna kindlustamise põhi-

mõttega, ning võimaldab vastuvõtjal teeni-
matut tasu.

Kanamunade sissevedu Inglisse oli k. a.
aprillis 2 064 067 s. sada e. a. sama kuu
1 725 633 s. saja vastu, suurenedes seega
20%. K. a. esimesel kolmandikul veeti Ing-
lisse kanamune 7 159 713 s. sada, s. o. pisut
enam kui e. a. Kanamunade sissevedu suu-
renes Taanist, Hollandist, Soomest, Rootsist
ja Jugoslaaviast, kuna teisisit tähtsamaist
eksportmaist vähenes.

Siseturul maksusid kanamunad:

Tallinnas	7—9 s. paar
Tartus	8—9 „ „
Pärnus	6—9 „ „
Valgas	7—9 „ „
Rakveres	8—9 „ „

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Piimahindade noteerimiskomisjon noteeris
31. mail s. a. piima eest Tallinnas endised
hinnad, s. o.: I valiku rõõskpiim müü-
gil piimakauplustele 11 s l ja müügil piima-
tööstustele 10 s l. II valiku rõõskpiim
müügil piimakauplustele 10 s l ja müügil
piimatööstustele 9 senti liiter. Piimanõud-
mine on praegu väga elav ega jõuta kaup-
lustes rahuldada kõiki piimaostjaid.

1. juunist hakkas kehtima Tallinnas jää-
määrus, mille kohaselt piimahoiuruumides
peab soojal ajal piima hoitama jahutuskap-
pides või jääveevannides. Jäämääruse kehti-
mahakkamise päevast otsustasid Tallinna pii-

makaupmehed tõsta piimahinda ühe sendi
võrra, kuna nende arvutuste kohaselt ühele
liitrile piimale kuluvat $\frac{1}{3}$ kg jääd, jää kg
aga maksvat 3 senti.

Eelmisel nädalal kallines piim ka teistes
linnades, nii maksus väikemüügil piim piima-
kauplustes s. l.:

	I valik		II valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinn	14—16	—	13	10—12
Tartu	14—15	11—12	—	9—11
Pärnu	16	11	—	10
Rakvere	13	—	—	9
Valga	14	—	—	9

TERAVILJATURG. — GRAIN MARKET.

Teraviljaturgudel on praegu suure täht-
susega Liverpooli turg, kuna sinna koondub
enamus Euroopa mandrile turustatavast ter-
raviljadest. Sõltuvalt sellest on ka Liverpooli
noteeringud mõõduandva tähtsusega Chica-
gos ja teisel P.-Am. Ühendriikide turgudel.

P.-Am. Ühendriiges on k. a. seisund tera-
vilja alal selgumata, kuna praegused ilmas-
tikuolud võivad väga suuresti mõjustada
saake. M. a. ikaldus lülitas P.-Am. Ühend-
riigid teraviljamüüjate riikide hulgast välja,
kuna praeguste keskmiste saagilootuste juu-
res 850—900 milj. buš. (ehk 23—24,5 milj.
tn) nisusaagiga tuleb algaval teraviljamüü-
giseseoonil Ameerika taas esile teraviljapak-

kujana ja võib paisata müügile 150—200 milj.
buš. (ehk 4—5,5 milj. tn) nisu. Loodetakse,
et Ühendriikide valitsus takistab hindade lan-
gust suuremate koguste kokkuostmisega
oma käsutusse. Seisundi säärusel kujune-
misel on muidugi teiste müüjate maade sei-
sund soodsam. P.-Am. Ühendriigest on osa-
liselt ka teateid liivatormide kohta, kuid kui
palju need saagilootusile avaldavad mõju, on
praegu lahtine.

Viimasel nädalal, s. o. 24—30. V s. a., lii-
kusid teraviljahinnad väga mitmes suunas,
üksikuil turgudel võis panna tähele hinna-
kõvenemist, teistel nõrgenemist.

Nisuhinnad Liverpoolis nädala keskmiselt

tõusid, m. n. noteeriti nisu 18,99 kr kv eelmise nädala 18,95 kr vastu, mujal kõikjal võis panna tähele väikest langust. Hamburgis noteeriti nisu m. n. 20,51 eelmise nädala 20,73 kr vastu, Chicagos 16,97 eelmise nädala 17,46 kr vastu ja Winnipegis 17,24 kr eelmise nädala 17,97 kr vastu. Rukkiahind näitas tõusu Hamburgis ja Chicagos, kuna langes Winnipegis. Hamburgis noteeriti m. n. rukist 19,45 kr kv eelmise nädala 19,38 kr vastu, Chicagos 17,24 kr eelmise nädala 16,74 kr ja Winnipegis 16,39 kr eelmise nädala 16,70 kr vastu.

Maisiturgu m. n. hinnati kindlana, kuna nädala lõpuks kõvenesid hinnad peagu kõikjal, olgugi et nädala keskmine hind osutus pisut madalamaks eelmise nädala omast. Chicagos noteeriti m. n. keskmiselt maisi 18,94 kr kv eelmise nädala 19,02 kr vastu.

KARTULITURG. — POTATO MARKET.

Mai viimasel nädalal kartulite väljavedu üle ootuste tõusis umbes 16 000 kv-le, mis on suurem kolme esimese nädala väljaveost. Kartuliekспорт siirdus peamiselt Inglisse ja Rootsi. Inglisse minevad kartulid saadetakse Tallinnast, kuna Rootsi meie kartuleid viivad peamiselt Lääne ranna purjekad. Mai lõpul kartulihinnad Rootsis näitasid veidi paranemist. Kartuliekспорт Rootsi arvatavasti kestab kuni juuni lõpuni. Viimased jahedad ilmad soodustavad kartulite alalhoidmist.

Tallinna ladude tühjenemisega toodi läi-

AEDVILJATURG. — VEGETABLE MARKET.

1. VI lõppes välismaise puuvilja sissevedu alandatud tolliga. Seepärast oli m. n. võrdlemisi elav välismaise puuvilja ostu mõttes. Sel aastal, vaatamata suurle välismaalt sisseveetud puuviljakoguseile, tuli kauba latustajäämist ja alla omahinna müümist kevade poole vähe ette. Kaubandusmine oli üldiselt elav. Eriti palju välismaist puuvilja veeti maale ja provintsilinnadesse. M. a. kevadel nägime vastupidist pilti. Välismaise puuvilja ostjad olid siis peamiselt vaid Tallinna linna kodanikud ja kevade poole, kui linn tühjenes ja nõudmine vähenes, jäidki apelsinid ladudesse seisma ja neid hakati müüma alla omahinna, et vältida riknemist. Käesoleval kevadel seda nähtust ei ole ja hinnad näitasid isegi väikest tõusu.

Kaerahinnad püsisid enamvähem eelmise nädala tasemel ja turg osutus kindlaks.

Siseturul püsisid teraviljahinnad ilma suurimate muudatusteta eelmise nädala tasemel. Rakvere turul võis märkida teraviljahindades väikest kõvenemist.

Võrreldes eelmise nädala hindadega näitas odra- ja kaerahind väikest kõvenemist Valgas.

Väikemüügihinnad siseturul s kg:

	Tal- linn	Tartu	Valga	Rak- vere	Pärnu
Rukis	18	14,5	15,5	15	—
Nisu	27	24	24	24	—
Oder	20	16	19	16	20
Kaer	16	14,5	17	14	18
Rukkijahu	18	16	17	17	18
Sepikujahu	32	28	30	30	30

nud nädalal mõnikümmend vagunit värsket kaupa kohale. Käesoleval nädalal läheb mõnituhat kv kartuleid Inglisse kui ka Rootsi.

Kartulihindade noteerimiskomisjoni koosolekul 31. mail s. a. Börsikomitees noteeriti järgmised hinnad:

1. Söögikartul: raudteejaamades kr. 2.00 kuni 2.50 kv, Lääne rannas kr 2.50—3.00 kv.
2. Tööstuskartul: tärklisvabrikutes kr. 1.60—2.00 kv.

Tendents: vaikne.

Tolli tõusmise kõrval tõusid ka välisturhinnad puuviljal. Hinnatõusu oli märgata välisturgudel apelsinide, kuid enam veel sidrunite juures. Langesid vaid välismaiste õunte hinnad. Siseturul müüdi võrdlemisi palju rediseid, kuna rediste hind oli võrdlemisi madal — 2—3 s kimp. Ka pinatihind oli madal — 30 s kg, kuna muu köögivilj oli paremas hinnas.

Nii maksti sibulate kg-st 60 s, tomati kg-st kr 2.5—3, salati kg-st 50 s, kurkide tükkist 18—20 s jne. Värskeid sibulaid müüdi 4—5 s tk., kuremarju 40 s kg, tomatitaimi 6 s tk., sibulataimi 0,5 s tk., kaalika- ja kapsataimi 30—40 s 100 tk. Nõudmine taimede järele oli võrdlemisi elav. Ka lilletaimi nõuti elavalt.

KALATURG. — FISH MARKET.

M. n. suurenenud kalasaagi, eriti kohatoo-dangu, tõttu arenes kalakauba väljavedu endise hooga.

Nädala kestel veeti välja kala ja kala-kaupu 81 000 kg, sellest elus- ja värsket angerjat 23 000 kg, koha 25 000 kg, haugi 16 000 kg, latikat 11 000 kg ja kuivatatud järvetinti 6000 kg.

Angerjat eksporditi värskelt kastides ja pakendis Saksa 8500 kg; elusangerjat Saksa 6100 kg, Hollandisse 4800 kg, Inglisse 2800 kg ja Rootsi 800 kg.

K. a. kevadel veeti Saksa angerjat 43 000 kg, eelmisel aastal vaid 27 000 kg, seega suuremine ca 15 000 kg.

Juunist peale jääb angerja väljavedu väiksemaks, sest 1. VI hakkab Saksas kehtima kõrgendatud sisseveotoll angerjale — senise 10 Rpf asemele 60 Rpf kg-lt.

Inglise ja Holland on meie angerjate tarvitajaina uuteks turgudeks.

Taamis kehtimapanud sisseveokitsenduste tõttu ei ole meil angerjaid tänava sinna saadetud.

Angerjahind on püsinud senini rahuldav — rannikul maksti kalureile 110—120 s kg; eksportõrdele 135—145 s kg.

Koha läks Rootsi 16 000 kg, Saksa 3 000 kg, Tšehhoslovakkiasse 1 000 kg, Poola 3500 kg, ülejäänud väikesed partiid Šveitsi, Austriasse ja Prantsusse. Haugi — Poola 10 000 kg, Prantsusse 3700 kg, Rootsi 1800 kg (sellest elushaugi 1500 kg) ja Šveitsi 500 kg. Latikat — Poola 5000 kg ja Soome 6000 kg. Kuivatatud järvetinti läks Lähti.

Siseturu-kalakaubanduses endine elavus. Müügil rohkesti tavalisi siseturu-kalasorte, hinnad tarvitaja seisukohalt soodsad. Eriti elavalt nõuti ahvenaid, hinnaga 15—25 s kg ja latikat — 25—35 s kg. Vaatamata kohasaagi suurenemisele püsis kohahind endine — 60—80 s kg, madalama hinnaga 40 s kg pakuti ainult suurt 3—6 kg

raskust marjakoha. Nädala lõpul tormi mõjul vähenenud kalasaagi tõttu kallinesid mõne kalasordi hinnad.

Tähtsamate kalaliikide müügihinnad s kg:

	Tallinnas 29. V	Tartus 29. V	Narvas 28. V
Iherus, värske . . .	125—150	100—150	125
Angerjas, värske . . .	120—150	200—250	—
Koha, I valik . . .	70—80	—	—
Koha, II valik . . .	40—60	45—60	60—70
Siig	50—80	—	80
Haug	30—40	30—40	25—30
Ahven	20—35	8—20	15—25
Latikas	25—35	25—30	20—30
Linask	35—45	45—60	—
Särg	10—20	8—10	—
Kiisk	15—25	6—8	—
Vimb	30—40	—	—
Meretint	—	—	20
Räim	20—25	8—10	7
Kilu	20—25	—	—
Tursk	20	—	—
Lest	35—50	—	—

Räimekaubandus. L. n. tuli Tallinna turule müügile räimi rahuldaval kogusel. Nädala esimesel poolel müüdi räimi Tallinnas 8—15 s kg. Laupäeval tormi tõttu väiksema saagi puhul küsiti 20—25 s kg. Narvas maksus 8 s kg, Tartus 8—10 s kg.

Kilusaagi suurenemise tõttu tuli kilu müügile turule kui ka kalatööstusse; kiluhinnad püsisid Tallinna turul 15—25 s kg.

Lesti toodi Hiiu ja Tallinna lahe rannikvetest. Lesta müügihind püsis nädala kestel 20—25 s kg, kuna laupäeval tõusis 35—50 s kg.

Suitsukala-kaubandus arenes hoogsalt. Müügil kaupa rohkesti, eriti suitsukilu ja -räime. Suitsukilu ja -räimehinnad Tallinnas valmistatud kaubast: 5—6 s kümme tk ja Neeme rannast toodud kilu-räimest 3 s kümme.

Peale suitsukilu-räime osteti rohkesti ka suitsuahvenat — 50—60 s kg, vimba ja lesta 50—75 s kg, latikat 60—80 s kg, suitsuangerjat 200—250 s kg.

Soolakala-kaubanduses tegevus vaiksem.

VÄLISMAA MAJANDUSTEATMEID

PIIMASAADUSTE TURUSTAMINE U.-MEREMAAL. MARKETING OF DAIRY PRODUCTS IN NEW ZEELAND.

Ottawa kokkulepe andis U.-Meremaa piimasaadusile vaba sisseveo Inglisse 3 a. kestel. Vaatamata sellele kestis 1929. a. alanud piimasaaduste, eriti võihindade, langus endiselt. Madalad hinnad ei pidurdanud aga tootmist, vastuoksa — mitmesuguste põllumajandusuuenduste tagajärjel tõusis põllumajandussaaduste toodang märgatavalt. Nii tõusis võitoodang 1929.—35. a. 65%, toodangu üldväärtus langes aga 24%, kusjuures 1932 ja 1933 osutusid madalaimaks aastaks.

U.-Meremaa piimasaaduste tootjad olid dominiiooni valitsuse kaudu nõudnud mitmel korral, et Briti valitsus piiraks või sissevedu välisriigest. 1933. a. jaanuaris nõustus Briti valitsus ja lubas või sissevedu väljastpoolt imperiumimaid vähendada 2 korda, kuid tingimusega, et kõik võisisseveoallikad kuuluksid samade määruste alla. U.-Meremaa valitsus ei pooldanud seda tingimust, leides, et see võiks põhjustada U.-Meremaa võitoodangu langust ning välisturgude kaotamist, mis mõjustaks halvavalt U.-Meremaa kui noore riigi põllumajanduse arengut.

1934. a. langesid võihinnad Britis veelgi ning paljud tootjad nägid kvootesüsteemiga korraldatud turustamise vajadust. 1934. a. märtsis kogunesid U.-Meremaa piimasaaduste tootjate esindajad ühisele nõupidamisele, et arutleda ja otsustada võitööstuse abistamisküsimust. Samal ajal teatas Briti valitsus, et loobub koguslikust piimasaaduste tootjate huvides võtnud tarvitusele uue turustamiskava, mis soodustab piimatootmist ning abistab juustutööstust.

Piimasaaduste vaba sissevedu Inglisse asumaist Ottawa lepingu põhjal lõppes 1935. a. augustis. Kaubanduslepe Taaniga, mida uuendati 20. VI 36, kindlustas Taanile asumaadega võrdse võitoli.

Kuigi on raske määrata valitsuse abistamise ulatust, on siiski kindel, et valitsuse sammud on aidanud suuresti kaasa põllumajandusarengule U.-Meremaal. Nii võrdus väljaveo üldväärtus 1936. a. U.-Meremaal

£ 56 700 000-ga £ 34 900 000 vastu 1931. a. Põllumajandussaaduste väljaveohindade indeks oli 1936. a. 132, 1932. a. 110 ja 1929. a. 142 (keskmine 1909.—13. a. = 100). Uuemad andmed näitavad, et ka vahe tootmiskulude ja väljaveohindade vahel on langenud tublisti.

Kindlustatud hinnad. 1932. ja 1933. a. äärmiselt madalad põllumajandussaaduste väljaveohinnad paranesid 1935. a. tunduvalt, kuid vähem just piimasaaduste osas. 1934. a. kehtimapanud põllumajandusseadusega [Agricultural (Emergency Powers) Act] tehti algust piimamajanduse abistamiseks. Sama seadusega muudeti U.-Meremaa Piimasaaduste Kontrollamet U.-Meremaa Piimamajandusametiks, mille ülesandeks olid toodangu kontroll ja reguleerimine. Töölispartei valitsuse võimuletulekuga 1935. a. novembris töötati välja ning pandi seadusega (Primary Products Marketing Act) 1936. a. kehtima uus piimasaaduste turustamiseseadus, mis kindlustas piimasaaduste tootjale saaduste hinnad. Selle seaduse järgi ostab valitsus, alates 1. VII 36 kõik väljaveoks määratud või- ja juustukoguse kindla hinnaga tootjalt ja müüb selle põllumajandussaaduste turustamisosakonna (Primary Products Marketing Department) kaudu välisturgudel, kandes saadud summad vastava piimamajanduse (Dairy Industry Account) arvele. See osakond on tegelikult valitsuse agentuur ning allub kontrolli suhtes turustamisministrile (the Minister of Marketing). Siinjuures peab märkima, et valitsus ei määra kindlaks lõplikke või- ega juustu müügihindu. Selle turustamiskeemi juures loodab valitsus katta kõrge hinnataseme juures teenitud kasudest need kahjud, millised tekivad või- ja juustuhindade langedes. Kui farmerile maksitud kindlustatud hind ületab tegeliku müügihinna, jääb vahe puudujäägina piimamajanduse arvele reservpanka püsima, kuni see suudetakse katta teenitud kasudest.

Alushinnad 1936/37. hooajal olid: võil 117 š 3 d ja juustul 63 š 7 d cwt. Nende hin-

dade määramisel arvestati võirasva keskmist hinda 8—10 a. jooksul.

Tähtsamaid punkte selles seaduses on:

„Peale l. VII 37 väljaveetavate piimasaaduste hindade määramisel tuleb arvestada enne nimetatud tähtpäeva saadud hindu ja veel lisaks järgmisi asjaolusid:

a. piimamajandusarengut soodustavaid asjaolusid,

b. piimasaaduste tootmiskulusid,

c. piimasaaduste tootjate elatustaset võrreldes üldise elatustasemega U.-Meremaal.

d. turustamisosakonna ning teiste selle seaduse täitmisega ühendusesolevaid kulusid.“

Kindlustatud h'nn Põllumajandussaaduste turustamisseaduse alla kuuluvad praegu ainult piimasaadused, kuid praegune

töölispartei valitsus loodab aja jooksul võtta kõiki põllumajandussaadusi selle seaduse alla ning kindlustada kõigi põllumajandussaaduste hinnad, lootes seega kõrvaldada suuri kõikumisi põllumajandustuludes, maaga spekulereimist ja suuri võlakooormiste tekkimist farmidele, nagu viimase kriisi ajal. Tõendise praeguse valitsuse põllumajanduspoliitika suunast annab veel teine, l. VII 36 välja-

tud seadus (Mortgagors and Lessees Rehabilitation Bill), mille põhjal tulid talumaad uuesti hindamisele, kuid juba kindlustatud hindade alusel. Samuti on praegune valitsus püüdnud selgitada põllutööliste palgaküsimust ühenduses kindlustatud hindadega.

U.-Meremaa praeguse valitsuse põllumajanduspoliitika puudutab ka välisturgude probleemi ning püüab kõigiti kindlustada välisurget U.-Meremaa piimasaadusile ka väljaspool imperiumimaid. Kindlustatud hindade kehtivusele järgneb kindlasti toodangutõus ja see teeb uute välisturgude soetamise paratamatuks. Põllumajandussaaduste turustamisseadus, nähes ette seda võimalust, määrab (Section 13) turustamisministri üheks kohustuseks kaubanduslääbirääkimis- astumise vastavate võimudega Inglises, Briti impeeriumi riiges ning teisis mais. Sama seaduse osa selgitab ka seda põhimõtet, mida tuleks ministriil jälgida neil läbirääkimistel, ja nimelt: „Kõigi põllumajandussaaduste ostude puhul nende riikide valitsuste poolt kohustub U.-Meremaa valitsus ostma selle maa valmisaadusi sama summa ulatuses.“ Sellest selgub U.-Meremaa praeguse kaubanduspoliitika suund, mis põhineb peamiselt vastastikuseil kauba- ja kliiringleppel.

INFORMATSIOONI OSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,

23. mail 1937. a.

AKTIIVA

PASSIVA

1. Kattvara: — <i>Reserve:</i>	
kuld: rahas ja kangides	34 186 418,95
välisraha	14 901 954,03
2. Vahetusraha — <i>Subsidiary Coin.</i>	1 363 101,90
3. Sisevekslid: — <i>Home Bills:</i>	
kaubavekslid	10 151 795,33
põllumajandusl.	2 501 094,39
metsatööstusl.	111 004,81
12 763 894,33	
4. Laenud: — <i>Loans and Advances:</i>	
valitsusele	—
teistele *)	9 937 982,45
5. Kinnis- ja vallavara — <i>Immovable Property and Equipment</i>	3 386 219,36
6. Muud aktivad — <i>Other Assets</i>	17 007 117,96
	<u>93 546 636,98</u>

1. Põhikapital — <i>Capital</i>	5 000 000,—
2. Tagavarakapital — <i>Reserve Fund</i>	908 496,77
3. Jooksvad kohustused: — <i>Current Liabilities:</i>	
a) pangatõhed liikvel	45 015 338,—
b) jooksvad arved:	
valitsuse	25 163 370,—
pankade	6 152 984,80
teised	1 908 324,08
38 224 628,88	
4 Muud passivad — <i>Other Liabilities</i>	9 395 173,33
	<u>93 546 636,98</u>

Kattvara vaherkord jooksvate kohustustega: } 62,74%
Proportion of Reserve to Current Liabilities: }

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 1 592 706,99.
Includes Ukr. 1 592 706,99 guaranteed by the Government.

JUHATUS.

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

ŠVEITS. Ülevaade Šveitsi majandusest. — *Economic Conditions in Switzerland.*

Šveitsi majandusseisundi paranemistunnused, millised ilmsed m. a. viimasel veerandil, avaldusid järjest selgemini ka k. a. esimesel veerandaastal. Olukorra paranemist tööturul väljendavad järgmised andmed (töötute arv kuu lõpul 1000-detes):

	Jaauanar	Veebruar	Märts
1935	110,3	102,9	82,2
1936	124,0	119,8	98,4
1937	110,3	105,7	89,3

Hooajaline tööpuuduse tõus oli seega jaanuaris märksa väiksem kui 1. a. Veebruar ja märts töid juba töötute normaalarvu vähenemist peagu kõigil tegevusaladel, mis osutus küll märtsis pisut väiksemaks võrreldes 1. a-ga — peamiselt kestva seisaku tõttu ehitustööstuses. Muil tööaladel tööstuses kui ka põllumajanduses on seisund märksa paranenud, mitte ainult täistöötute arvu vähenemise, vaid ka osalise töötuse tagasimineku kujul. Ka turismiliikumise alal kestab olukorra paranemine rohkete välismaalastest turistide arvel.

Kaubahindade tase näitas ka möödunud veerandil tõusu suurkaubanduses (3 kuu jooksul umbes 6%). Elatusmaksumusindeks on tõusnud samuti 132-lt 136,5-le, peamiselt toitainete hindade arvel. Nimelt osutus vajaliseks põllumajandusringkondade nõudel tõsta piima- ja piimasaaduste kui ka vilja- ja leivahindu, millised on teatavasti reguleeritud valitsuse toetuste arvel. Ühtlasi on tõusnud ka tapaloomade ja lihahinnad, kuna peale selle on alanenud hüpoteekakrediidi protsendimäär rahaturu likviidsuse tõttu. võib põllumajandusseisundit lugeda rahuldavaks, vaatamata paljude põllumajandusostuainete (loomatoit, põllutöömasinad jne.) hinnatõusule.

Väliskaubanduses kestis 1. a. viimasel veerandil alanud elavnemine (milj. fr.):

	Sissevedu	Väljavedu	Läbikäik	Sisseveo ülekaal
I veerand 1936	268,5	192,4	460,9	76,1
1937	454,9	264,1	719,0	190,8

Sisseveo suurt tõusu tuleb panna peale frangi devalvatsiooni peamiselt toorainete impordi suurenemise kui ka maailmaturuhindade tõusu arvele. Väljaveo kasv järgnes peagu eranditult tööstussaaduste arvel (metallitööstussaadusil tõus kuni 50%, keemiatööstussaadusil 35% ja tekstiiltööstusel üle 20%).

Väliskaubanduspoliitika alal kestis sisseveokitsenduste vähendamistendents möödunud veerandaastal osaliselt edasi. Nii kaotati jaanuaris sisseveolubade nõue veel umbes 20 tollipositsioonilt. Näib aga, et seega ollakse kitsenduste vähendamise alal jõutud seisakuni, ning uusi samme sel alal ei järgne niipea.

Kaubandus- ja kliiringlepingute alal võib märkida uusi 31. III 37 sõlmitud leppeid Prantsusega, mis aga oluliselt vaid konsolideerivad seniseid vastastikuseid hõlbustusi kaubavahetuses. Teisalt on Ungari ja Lõuna-Slaaviaga sõlmitud kliiringlepingute ülestülemine raskendanud kaubavahetust nende maadega, kellele poolt nõutakse suuremaid soodustusi vabade deviiside saamise ja finantskohustuste täitmise alal Helveetsia vastu. Ühtlasi on Bernil praegu teatavaid raskusi Saksaga, kuna lepped saksa turistide varustamiseks vajalise rahaga ei ole täitnud šveitslaste lootusi, mistõttu saksa turistide arv Helveetsias on jäänud tänava minimaalseks.

Šveitsi rahaturul suurenes möödunud veerandil likviidsus veelgi, mille järeldusel eradiiskont langes 1,25-lt jaanuaris 1%-le märtsis. Ametlik diskont püsis endiselt 1,5%. Pikaajalise krediidi alal jäi protsendimäär langus siiski pidurduma. Ühtlasi nõrgenes üldine obligatsioonide indeks vähe — 127-lt 10. I 125-le 25. II, tõustes märtsis taas ühe punkti võrra 126-le. Selle kõrval ei olnud viimaseil kantonite ega linnade laenude emissioonidel 3,25 — 4%-ga soovitud edu, mida seletatakse asjaomaseis ringkonnis seega, et laiem publik ootab pikaajalisile rahamahutusile kõrgemat protsendimäära.

Riigirahanduse alal on 1936. a. liidueelarve täitmise resultaat, mida 1. a. algul vastuvõetud finantsprogrammiga loodeti viia tasakaalu, siiski 26,7 milj. fr. puudujäägiga. Sellele lisandub liiduraudteede puudujääk, mis peamiselt 1. a. lõpul devalvatsioonist ja majandusseisundi paranemisest järgnenud tulude suurenemise tõttu vähenes 68,7 milj. fr-le oodatud 79—81 milj. fr vastu. K. a. esimesil kuul paranesis liiduraudteede tulud veelgi.

K. a. liidueelarves tehti parlamendi märtsi sessioonil korrektuur kulude vähendamise ja tulude ümberkalkuleerimise teel, mis vähendab oodatavat puudujääki 40,8-lt 29 milj.

fr-ni. Kui ei tule erakorralisi kulude suurenemisi, võib oletada, et tulude kasv majandusseisundi paranemise tõttu võimaldab aasta lõpuks tasakaalustada tulusid-kulusid.

Ühenduses prantsuse frangi kõikumisega möödunud veerandaastal tegi ka šveitsi frank läbi väiksemaid kõikumisi naela ja dollari vastu. Kursiareng aprilli algul näitas siiski, et Helveetsia Rahvuspank ei katse lasta šv. frangil teha kaasa prantsuse frangi kõikumisi. Panga kattevara jäi möödunud veerandil peagu muutumatuks, suurenedes 2717-lt 2718-le milj. fr. Jooksvate kohustiste väikese languse tõttu tõusis katteprotsent 96-lt 15. I 97-le märtsi lõpul.

LEEDU.

Leedu Põllutöökoja aasta-peakoosolek.

Annual Meeting of Lithuanian Chamber of Agriculture.

23. IV peeti Kaunas'es Põllutöökoja aastapeakoosolek. Ettekantud aruandest selgus, et 1936. a. Põllutöökoda sai valitsuselt 4 612 760 lit. eelarve korras. Sellest summast kulutati 4 577 797,87 lit., nimelt: 387 277,66 lit. Põllutöökoja administratsioonile, 1 602 767 lit. — Põllutöökoja eriteadlaste ülalpidamiseks, 133 000 lit. — trükitööde väljaandmiseks, 679 741,60 lit. — põllumajandushariduse toetamiseks, 719 496,45 lit. — põllumajanduskultuuri tõstmiseks, 462 351,55 lit. — põllumajanduse kultuurorganisatsioonide eriteadlaste ülalpidamiseks jne. Kasutamata 34 962,13 lit., anti riigikassale tagasi.

Sissetulekuid oli Põllutöökojal 1936. a. 273 870,31 lit., mis saadi liikmemaksudest, piimahappe valmistamisest, näituse korraldamisest jne. Põllutöökoja aastabilanss tõuseb 2 364 580,71 lit.

M. a. kevadel lõpetas talvise põllutöökooli 288 õpilast, sügisel võeti uusi õpilasi 340. Lühiajalisi põllumajanduskursusi korraldati m. a. 477 kohas, kusjuures kuulajaid oli 75 390. Üksikuid põllumajandusloenguid oli 767 kohas 42 390 kuulajaga. Linaropsimiskursusi korraldati 91 kohas, kursused lõpetas 4030 isikut. Loenguid maanaistele kodumajapidamise alal korraldati 73 kohas 2890 kuulajale, lühiajalisi kursusi sel alal oli 36 kohas 490 kuulajaga; peale selle oli veel rida teisi mitmesuguseid kursusi. On korrada-

tud rida katseid maaparanduse ja sordiaretuse alal. Koja loomapidamis-osakonna poolt korraldati 47 kolmepäevast lüpsikursust, 39 loomade järelevalvatus- ja söötmisskursust, hobuserautamiskursus (kahekuuse), lüpsivõistlused, 99 noorkarja näitust kohtadel ja 39 noorhobuste näitust. Sugutusjamaadele ostis Põllutöökoda m. a. 38 uut tätku, 43 pulli ja 60 jäära. Üldse on Põllutöökoja poolt senini ostetud 260 sugutätku, 305 pulli ja 302 jäära. Paarituspunktide asutamiseks kulutati 1936. a. 133 819,30 lit. Põllumeestele anti toetust oma reproduktori üle ülalpidamiseks 269 tätku, 813 pulli ja 673 kuldi eest kokku 110 780 lit. Meiereide sisseaadmiseks anti toetust 145 110 lit., nimelt 17-le piimatübingule. Koorelahutuspunktide asutamiseks anti toetust 50 046,45 lit. Piimaasjanduse alal töötavate eriteadlaste ülalpidamiseks kulutati 121 938,50 lit. Mitmesuguseiks ehitiseks anti m. a. 297 059,61 lit. toetust.

1937. a. loodetakse saada valitsuselt toetust 5 287 000 lit. Põllutöökoja omi sissetulekuid on nähtud ette 167 118,56 lit.

Koosolekul arutati pikemalt põllutööliste küsimust, kusjuures oleval andmeil tõusvat põllutööliste puudujääki Leedus 40 000-ni. Selle põhjuseks olevat Põllutöökoja abidirektor V. Tiškuse arvates: põllumajanduse

kasvamine ja intensiivsemaks muutumine, eriti arenev loomamajandus, suhkrupeetide kasvatust jne., mis on nõudnud tunduvalt rohkem tööjõudu. Sel puhul otsustati paluda valitsust keelata kohe põllutöölise välimaaale sõitu, püüdes ühtlasi parandada põl-

lutööliste elamistingimusi Leedus. Tänavu põllutöölise aastatasu kõigub: sulasel 185—419 lit., keskmiselt 286 lit.; tüdrukul 128—308 lit., keskmiselt — 218 lit.; karjasel 67—118 lit., keskmiselt 97 lit. Hooajatöölise päevatasu ulatab 5—6 lit. päevas.

TAANI. Taani kaubanduslepped. — *Denmark's Trade Agreements.*

Taani-Saksa kaubanduskokkulepe 1937. a.-ks, mis lõi uued alused kaubanduses, jättis kuni teise veerandini lahendamata küsimuse vahesumma kohta, mille Taani peab tasuma Saksale puhtas valuutas väljaspool kliiringut. Nationalbanken pidi iga kuu loovutama Saksa riigipangale umbes 2 milj. kr. vabadeviise, millede eest Saksa võis osta kaupu mujalt. Läbirääkimisi selle küsimuse korraldamiseks peeti ligi kaks kuud ja märtsi lõpuks saavutati kokkulepe, mis olevat Taanile senisest soodsam. Vahekorran 1:1 ei ole igatahes jõutud ja Taani peab endiselt leppima passiivse kaubandusbilansiga.

Vahepeal on Saksas tõusnud hinnad mitmel kaupadel, mida Taani sealt impordib, teisalt ei saa Saksa enam küllaldaselt määralt Taanit varustada raua jt. metallide, nahkade, lõnga ega koksiga, mis võib kajastuda Taani karjasaaduste ekspordi suuruse kindlaksmääramisel veerandist veerandini, nagu nähtud ette kaubandusleppes. Taani poolt tehakse praegu kõik, mis võimalik, et kindlustada neile saadusile uusi turge juhuks, kui saksa turg peaks kitsenema. Eeskätt pööratakse tähelepanu Itaaliale ja Šveitsile.

Taani-Saksa kaubavahetuse suurus k. a. II veerandiks määrati sama suur nagu esimesel, s. o. Saksa kohustub ostma Taanist 70 milj. kr. eest, eriti elusloomi, mis Taanile on tähtis loomatoidunappuse pärast.

Taani-Inglise kaubanduslepingu uuendamise läbirääkimiste alguse kohta puudub selgus. Praegust lepingut võib öelda üles 4 kuu etteteatamisega. Arvatakse, et leping jääb jõusse vähemalt selle aasta lõpuni. Peekonikvoote määrati II veerandiks muutumatult 888 953 cwt., s. o. Taani võib eksportida Inglise 62.—63 000 peekonsiga nädalas. Kaubanduslepingu uuendamisel arvestatakse Taani poolt peekonitoll, ka peetakse võimalikuks, et Inglise tõstab üles munadetoll küsimuse. Kvootesüsteemi ärakootamist ei loodeta.

Itaaliaga sõlmiti ajutine kaubavahetuse kokkulepe kehtivusega 30.VI s. a., mis on õieti 26.X 36 lepingu pikendamine. Itaaliasse müüdi viimati rohkem Faero saarte kala ja Gröönimaa kryoliti.

Leeduga sõlmiti vahetustehing 3½ milj. lit. suuruses. Leedust ostetakse väikesi tööhobuseid ja ehituspuid, Leetu müüakse mitmesuguseid masinaid, seemneid jne.

SAKSA. Viljade seisund Saksas mai algul.

State of Crops in Germany at the beginning of May.

Viljad kannatasid märtsis ja aprillis liigse sademete rohkuse all. Hinnangud on kõikide põlluviljade alal halvemad kui mullu, mil lõikus oli keskpärane. Talliviljaseisundis puudub ühtlus. Üleriiklikus keskmises hinnati talirukis viiepallise süsteemi juures (1 = väga hea), 3,2-le võrreldes 2,5-ga mullu, talinisu 3,1 mulluse 2,4 vastu jne. Tallivili säilis üle talve kahjurite tõttu osalt halvasti, mille tagajärjel tuli künda üles 4,2% rukki- ja 6,9% nisupõllupinnast.

Sademete rohkuse tõttu hilines suviviljakülv. Aprilli jooksul suudeti lõpetada külv vaid 25% aruanderingkonnis; 50% ringkonnis olid tööd osalt viidud läbi, 25% ülejäänud ringkonnis oli üle poole töist tegemata.

Teisist ühtlasem ja mullusest mitte halvem on rohupõldude, kultiveeritud heinamaade ja karjamaade seisund, mille hinnangu üleriiklikud keskmised kõiguvad 2,5—2,8 vahel.

SOOME. Heinaeksport Soomest. — *Finnish Hay Exports.*

M. a. tehti katsed heinteturustamiseks Inglises, et selgitada sealseid nõudeid ja luua eeldusi Soome heinamüükideks neil aastail, mil heinasaak ületab omatarviduse. See-kordne proovisaadetis, mis jäi viimaseks, leidis ostjate rahulolu. K. a. läheb Turku'st taas saadetis 300 000 kg. suuruses, kuid ka see jääb vist ainsaks, sest praeguste praahi-hindade juures tuleb heinavedu liialt kallisk. Kõnealolev saadetis läheb koos puulaadungiga. Arvatakse, et paramemist võib oodata ainult siis, kui valitsus annab toetust veokulude reguleerimisel. Heina on Soomes k. a. kül-laldaselt ja siseturul on müügitehingud vil-kad. Eriti ostetakse heina Karjalasse ja Savosse. Põldheina praegune hind franko

raudteejaam on 60 penni. Kui suvi ei viibi ja välismaise jõutoidu sisseveokeeld ei mõ-justa heinatarviduse kasvu, arvestatakse, et neist jätkub uue saagini.

Soomes heina läheb igal aastal P.-Rootsi, kuid viimaseil ajal on rootsi põllupidajad astunud tegevusse selle sisseveo lõpetamiseks või raskendamiseks. K. a. nõutakse, et soo-me heinad pannakse 2 ööri suuruse tolli alla kg-lt, mis on sama hea kui keelutoll. Soome müüs heinu Rootsi (Tornio kaudu) 1933. aastal — 7,3 milj. kg., 1934. a. — 16,8 milj. kg. 1935. a. — 6,7 milj. kg. ja 1936. a. — 1,1 milj. kg. Eksport on sõltunud peamiselt heinasaagi suurusest.

Uued kartulijahutööstused Soomes. — *New Potato Flour Factories in Finland.*

Uute kartulijahutööstuste asutamiseks on praegu käimas ettevalmistusi mitmes kohas. Kartulijahutööstuse ehitamiseks Kauhajoelle asutati hiljuti osühing „Kainaston Peruna-jauho O/Y“ põhivaraga 600 000 Smk., sama-suguse tööstuse asutamiseks Nuora jaama lähedale (Viipuri juures) nime all „Karjalan

Peruna O/Y“ aastatoodanguga 500 000—600 000 kg ja põhivaraga 1 milj. Smk. Asu-tamisel on osühing vastava tööstuse asu-tamiseks ka Alavude'l 500 000 Smk. põhi-varaga. On olemas kavatsusi ühe tööstuse asutamiseks veel Häme maakonnas.

Soome väliskaubandus 1.I—1.V. — *Finnish Foreign Trade, I.1—V.1.*

K. a. esimese nelja kuu väliskaubandus oli Soomele passiivne 463,1 milj. Smk. (e. a. samal ajal 103,6 milj.) Sissevedu oli sel ajajärgul 2344 milj. Smk. (e. a. samal ajal

1696,4 milj. Smk.), mis tähendab kasvu 38% ja väljavedu 1880,9 milj. Smk. (e. a. samal ajal 1392,8 milj. Smk.), mis tähendab umbes 18% kasvu.

Jõutoitude sissevedu kõrgendatud tolli alla.

Import Duty on Concentrated Feed Raised.

Eduskunta võttis 7.V. vastu tollide kõr-genduse jõutoitude sisseveo alal. Põhitolli

tõsteti 5 pennilt 15 pennile. Valitsus saab tõsta seda tähetollina veel neljakordselt.

Kodumaise toodangu propagandaorganisatsiooni tähtpäev.

Celebration of the Organisation Propagating Domestic Products.

K. a. oktoobri esimesel poolel korralda-takse kõigis suuremais punktides „Kotimai-sen Työn 25-vuotispäivät“ sellenimelise orga-nisatsiooni (Kotimainen Työ r. Y) 25 aas-tase juubeli tähistamiseks. Nimetatud orga-nisatsioon teeb propagandat kodumaise too-dangu tarviduse tõstmise kasuks, olles kor-raldanud viiel aastal „oma kauba nädala“ ja

viimaseil aastail „Suomen työ päivät“, andes välja erilist ajakirja ja premeerides paremaid tooteid ning kaupu oma algupära- ja kvali-teedimärkidega.

Helsingis korraldatakse vastav juubel Messihallis 10. oktoobril, mis ajal leiab sa-muti aset näiteakende võistlus.